

HISTÒRIA DE LES EXCAVACIONS DEL COGULLÓ

Teresa ANFRUNS i David SOLÀ

Aquest jaciment fou conegut ja fa forces anys per afeccionats però mai no s'havia donat a conèixer.

La primera catalogació del poblet fou donada en 1934 pel rector de la Universitat de Barcelona, llavors Dr. Bosch Gimpera.

La segona notícia fou donada a finals de 1945 pel Sr. Muñiz però fins a 1948 amb motiu d'una conferència pronunciada a Sallent pel Dr. Maluquer no va esclatar la nova amb tota la seva força.

En el Dr. Maluquer se li va informar i se li va ensenyar el jaciment, i ell va informar a en Pere Pericot el qual va assenyalar una arrel toponímica de la muntanya.

La cosa va quedar estancada, però passats uns anys a 1965-1966 el Dr. Maluquer encarregà a uns quants alumnes de l'institut de Prehistòria i Arqueologia de la Universitat de Barcelona que visitessin el jaciment.

Els aixecaren un plà dels murs que es veien a la superfície.

Més tard dos afeccionats locals en Ramon Camprubí i Llorenç Villuendes varen començar pel seu compte prospeccions pel poblat i ho varen informar al delegat Provincial d'excavacions Sr. Eduard Ripoll, el qual a finals de 1966 va visitar el jaciment.

A partir de la seva visita aquests senyors foren nomenats col.laboradors de l'institut de prehistòria i Arqueologia de la universitat de Barcelona.

Llavors es creà la Junta Municipal de la Història i l'Arqueologia de Sallent.

A partir d'aquí quedà constituïda legalment l'excavació i l'estudi del poblet, sota l'assessorament tècnic

de l'institut de prehistòria i Arqueologia de la universitat de Barcelona.

La junta municipal de la història i Arqueologia de Sallent en un principi va dur a terme moltes activitats, però a mesura que han anat passant els anys, aquestes han anat disminuint per manca de col.laboradors.

El dia 31 de gener de 1967 l'Ajuntament reunit en ple acordà la gent que formaria la junta amb col.laboració de la Diputació de Barcelona.

CAMPANYES

Farem esment tot seguit de les principals campanyes portades a terme al Cogulló i la seva importància dins la història de les excavacions. Començarem per la corresponent al període 68-70.

Campanya 1968-1970

Va iniciar-se en direcció Est. A continuació de la plaça (Hab. 2) aparegué un carrer i a l'esquerra dues habitacions (Hab. 3 i 4). Fou començada l'excavació de l'habitació 5 per el doctor Eduard Junyent, però al ser destinat aquest a la càtedra d'arqueologia de Lleida, va restar per excavar.

L'habitació nº 6, començada també en aquesta campanya, fou la que donà a llum a dos poblats, doncs les parets d'aquesta, com ja hem vist, es fiquen per sota de les de la 1.

Amb l'habitació nº 7, sumen 5 les descobertes en aquests anys, de treball intens. Aquesta està orientada cap al Nord i és la més gran que s'excavà durant aquella campanya.

Dada important fou la localització d'uns documents que catalogaven el poblat al 1934, per el llavors

rector de la universitat, Sr. Bosch i Gimpera, i no com es pensava fins aleshores, que el descobridor hagués estat el Sr. Muñiz (ex-empleat de la factoria Potasa Ibèrica).

Campanya 1970-1972

Els principals descobriments d'aquesta campanya foren les habitacions 8 i 9. Orientades de Nord a Est i van paral·leles amb la n° 1.

Molts i diversos són els materials trobats durant aquests dos anys.

Molins indígenes i romans; les ceràmiques negres fetes a mà, decorades amb cordons i punxes de gran diversitat artística; ceràmica campaniana o de importació; objectes de ferro; contes de collaret de cristall plastificat, d'os i moltes fusioles.

El material trobat va ser enviat al museu arqueològic de Barcelona. A Sallent n'hi ha una petita mostra.

Campanya 1972-1974

Fet important i gairebé trascendental, ja no tan sols per el Cogulló sino per tot l'àmbit cultural del poble de Sallent, fou la fundació del centre excursionista de Sallent el 19 de Març de 1972. Aquesta va sorgir de la Junta d'Història Municipal de Sallent i va prendre el nom de Foment Arqueològic Excursionista Sallentí (F.A.E.S.).

Amb aquest fet, doncs, l'arqueologia arribà a un punt molt important a casa nostra i les excavacions del Cogulló prenen més i més envergadura. El plànol que estava en mans de l'Institut de Preshistòria i Arqueologia de la Universitat de Barcelona té de renovar-se, i posar-se al dia. Van fer-se per això dues cates noves en la part de més el sud-oest, per assegurar la base i no caure novament en una errada de mesures. La superfície és de 967 metres quadrats, o sia, totalment diferent del que havia vist el Dr. Maluquer.

Això donà un canvi d'importància capital al jaciment, que es transformà d'un petit nucli indígena, en una gran urbs: carrers, places i cases alineades. També en aquesta campanya es pogué estudiar la fauna que existia en aquells temps. Els materials que varen trobar-se, pertanyien als segles IV i II abans de Crist i també la fauna pertany a aquesta època. Per portar a terme aquesta tasca es tingueren que seleccionar i rentar tots els òssos trobats en campanyes anteriors. Ocupà el primer lloc, el porc i el porc senglar, cèrvol, cabres, vaques, ovelles, i en gran abundància conills. Les fusioles (que se'n trobaren en gran quantitat) ens donen una clara mostra de que la gent que poblava aquesta zona ja coneixien l'art de treballar la llana i el lli, ja que aquestes peces tenien la funció d'unificar la mesura del fil que s'havia de treballar.

Campanya 1976-1979

Sembla ser, després d'haver intentat trobar dades de l'any 1975, que no va ser massa profitós, i les obres de recerca, varen restar aturades. N'ignorem els motius.

En aquesta campanya, es descobreix un nou sediment o estrat, a una profunditat de 50 cm. més de profunditat dels dos ja existents. Per tant els nous materials trobats, marquen l'origen d'una altra etapa.

Aquestes troballes són d'una importància considerable, doncs l'origen del poblat, es remuntarà ara cap a finals de l'Edat del bronze. La confirmació d'això ens la dona els fragments de ceràmica feta a mà i ornamentada amb cordons i trossos de ceràmica campaniforme, com també una destral de pedra polida.

Abans hem ressenyat la importància de les habitacions 1 i 10. Doncs, bé tota aquesta sèrie de materials dels

que estem parlant ara, foren trobats a la 10. Heus ací la seva importància, ja que assenyala per aquestes restes, l'antiquetat del poblat.

Juntament amb l'habitació 10, aparegueren la 11 i la 12, separades per una petita porta i en el centre de la n° 12 hi ha una pedra clavada de forma rectangular de la qual ja hem parlat, doncs suposava un oratori. Tot el recinte és de gran interès destacant les troballes de materials: 3 malles d'un collar d'or; una part d'un vas grec amb una cara de togat i un anell de bronze amb unes minúscules incrustacions.

És de destacar també la troballa d'una gran quantitat de ceràmica totalment rodona, de diverses mides i classes; en total unes 150 peces. Totes aquestes peces són de fet monedes d'ús intern en el poblat -almenys així estan catalogades en diferents museus d'Espanya.-

A partir d'aquestes importants troballes, les excavacions es produeixen més i més. Després de l'habitació n° 4 va aparèixer la n° 13. Entre el carrer A i la plaça 2 (veure esquema) es forma un nou carrer dibuixat per les hab. 3, 4, 5, 13. Unes dades molt curioses sobre aquest carrer ens diuen que el nom d'aquest és el del cabdill cartaginès Anibal. Sembla que la primera destrucció del poblat és atribuïda a ell quan s'encaminava amb les seves tropes cap a Roma. Per aquells temps, les tribus de l'interior de Catalunya eren braves i salvatges, gent molt apta per a l'empresa d'Anibal.

Durant aquesta campanya, apareixen ja els primers òssos d'aus, peixos i demés crustacis, com també les dues primeres llances i un punyal.

L'anècdota més sensacional del Cogulló fou la que succeí l'11 de Setembre del 1978 justament a les tres de la tarda i en les proximitats de les

excavacions quan un incendi forestal cremà gran part de les herbes altes de la zona. Heus açí doncs que al desaparèixer tot aquest herbam i arbrets petits, es descobriren noves parets de la muralla i un nou carrer, tres torres. En total apareixen amb aquest fet uns 640 m² de terreny investigable que sumat als 967 que ja hi havien fan total de 1607 metres quadrats.

Tot el treball realitzat durant aquesta etapa, ha permès de diferenciar les distintes fases històriques del poblat:

-1ª etapa: Finals del bronze
(1500 anys a. C.)

-2ª etapa: Podem assenyalar que la ceràmica de tipus gris té més punts de contacte amb els jaciments de les comarques del Nort, poblats del solsonés, relacionats amb la toponímia i amb els fets de grans moviments galesos de finals del segle V a. C.

-3ª etapa: Típicament ibèrica i comú a tots els poblats catalans de la seva època, és a dir, segle I a. C.

Espedificacions Finals

Com es sabut, el poblat del Cogulló, és un descobriment constant. Les troballes es repeteixen i dia a dia apareixen coses noves i insòlites de vegades. Per tant creiem que no és possible de treure'n massa conclusions del fet històric del Cogulló, però sí que podem citar i donar algunes explicacions, fruit de la investigació i de les dades que fins al moment es tenen:

A/ El poblat existí des de finals de l'edat de bronze (segle V a. C. i és viu durant gairebé cinc segles (I a. C.)

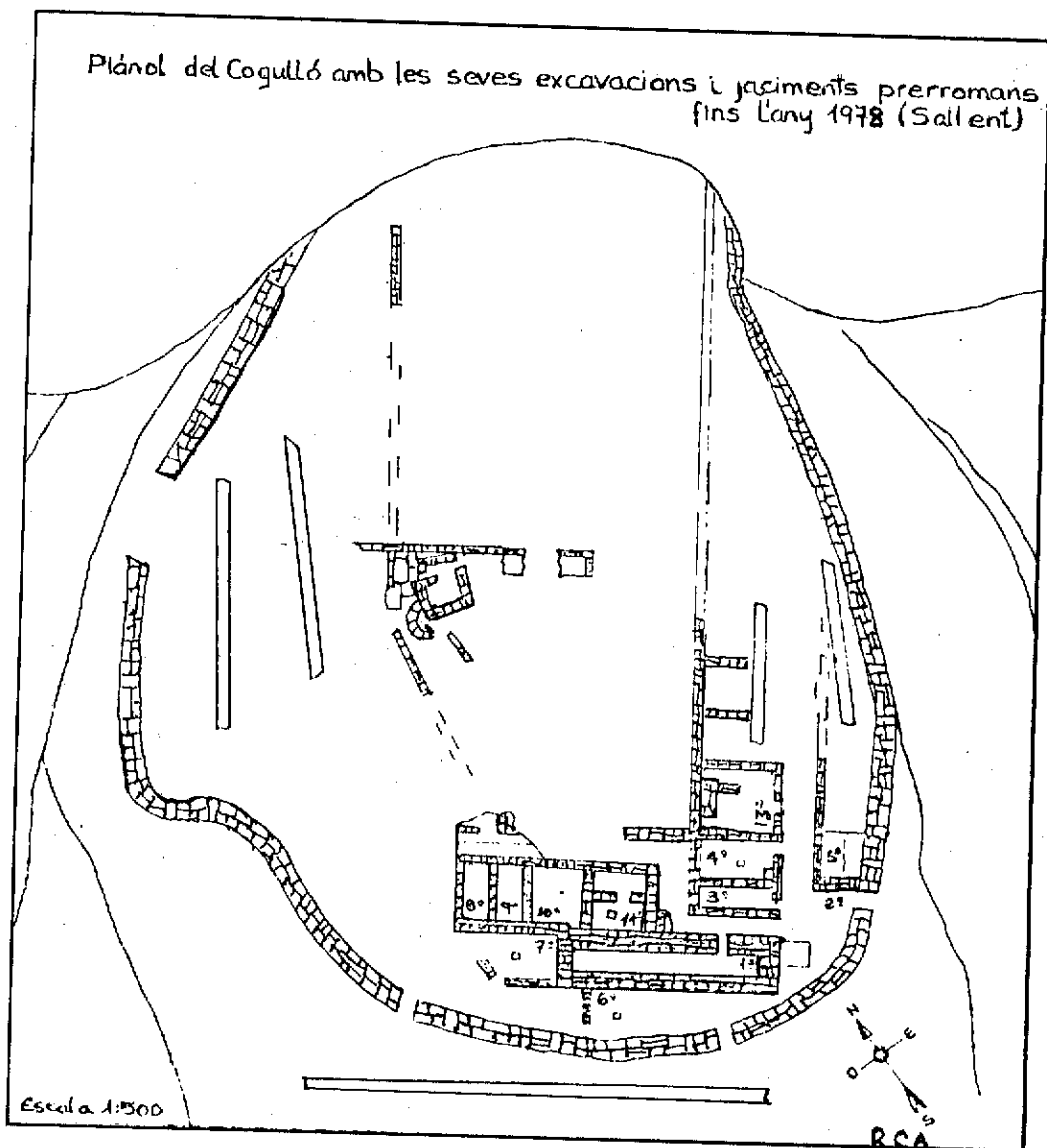
Presenta el poblat també dues fases ben concretes: 1^a, que va des

de el seu inici fins el segle IV a. C. Aquest moment fou el més important per el poblat. 2a, fase més pobre que comprèn la resta de segles fins l'acabament.

- B/ La ceràmica i llur origen, és dels factors més a tenir en compte en la història del Cogulló. En la primera fase predominà la dels tipus gris, de la qual hem vist ja la seva relació amb els jaciments del Nort. La ceràmica de la segona fase és de tipus

ibèrica i comú a tots els poblats catalans de la seva època.

- C/ Un capítol que marcà decisivament la història del poblat fôu el nombre de destruccions que sofrí. Segurament foren 3 ó 4, de les quals la més important fou la d'Aníbal. Les destruccions i les diferents fases del poblat que han originat aquestes destruccions han donat peu a poder-se fer les estratigrafies corresponents.

Plànol del Cogulló amb les seves excavacions i jaciments prerromans fins l'any 1972 (Sallent)

